SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 213. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 6, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 213. РІК XCVII

КОМУНІСТИ СКРИВАЮТЬ ІНФОРМАЦІЇ ПРО КАТАСТРОФУ В ЧОРНОБИЛІ

Лондон. — Аґентство Ассошіейтед Пресс повідомило, що Міжнародна незалежна гуманітарна група „Стаття-19", яка бореться за свободу вислову й інформації, а також виступає проти накладування цензури, опублікувала своє офіційне становище до справи катастрофи на четвертому реакторі атомової електростанції в Чорнобилі, в якому говориться, що обидва уряди, союзний в Москві і республіканський в Києві, закривають перед вільним світом і перед власним населенням чимало речей пов'язаних з вибухом.

Згідно з опінією згаданої гуманітарної групи, закриті факти, особливо в зоні катастрофи та в багатьох районах України і Білорусії, загрожують здоров'ю і життю місцевого населення, багатьом тисячам людей.

Вже сам факт погоджености совєтського режиму на переведення евакуації мешканців із загроженої зони, — говориться у становищі групи, — говорить, що населення України і частини Білорусії ще й тепер загрожене атомовою радіяцією. Про це свідчить також поширювання різних хворіб, в більшості рака, на території України. В тому ж часі офіційні режимові газети стараються оминати цієї теми, а вже як змушені щонебудь надрукувати то не подають конкретних фактів і цифр захворювань на потерпілій території.

Група „Стаття-19" висловила надію, що нові демократичні зміни в Україні дадуть змогу місцевому населенню і цілому світові отримати більше інформацій про катастрофу в Чорнобилі і тим самим допомогти тим, які стали жертвами цього випадку.

РОБІТНИКИ І СТУДЕНТИ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ

Київ (Рухінформцентр). — Тут в неділю, 28-го жовтня, представники робітничих, страйкових та координаційних комітетів Української Студентської Спілки та незалежних профспілкових об'єднань 17-ти областей України створили Координаційну Раду (КР) робітничих та страйкових комітетів України з такими повноваженнями: КР є тимчасовим органом робітничого та студентського руху України, який діє до скликання установчої конференції робітничих та страйкових комітетів України; діяльність КР базується на засадах соціяльної справедливости, робітничої та студентської взаємодопомоги і добровільного вступу, в її основу покладено Універсальну деклярацію прав людини; робітничий страйковий рух України є спрямований на забезпечення прав працівників міста і села через роздержавлення підприємств і передачу їх у колективну та приватну власність.

Основні функції КР: організація інформаційної служби для координації дій щодо створення робітничих і страйкових комітетів та розвитку їхніх ініціятив для ствердження в Україні деполітизованих форм демократії; формування спільних вимог та пропозицій представлених організацій для забезпечення соціяльного захисту громадян України; організація зв'язків та взаємодії з політичними силами, які сприяють своєю діяльністю робітничому та страйковому рухові; підготова до республіканського страйку; організація і проведення установчого з'їзду робітничих та страйкових комітетів.

Учасники нарад також проаналізували підсумки всеукраїнського політичного попереджувального страйку 1-го жовтня цього року, зауваживши, що термін виконання вимог — 1 листопада 1990 року — закінчується, а уряд виконав лише точку 4. Якщо від Верховної Ради та Ради Міністрів не буде відповіді, то КР залишає за собою право закликати до нового політичного страйку.

КОНЦЕРТ У. СЕМЧИШИН

Юнійон, Н.Дж. — У суботу, 10-го листопада, о год. 6-ій вечора відбудеться вечір клясичної музики у виконанні піяністки Уляни Пінковської-Семчишин в Малому театрі Кін коледжу, Морріс аве., в Юнійон, Н.Дж. Дохід призначений на відбудову Української Католицької Церкви в Україні. Квитки в ціні 10 дол. можна набути при касі або телефонуючи на число (201) 354-4530.

М. Руденка прийнято до Українського ПЕН

Київ. — В газеті „Літературна Україна" з 11-го жовтня 1990 року надруковане повідомлення Українського ПЕН-Клюбу про те, що „вперше за коротку історію Українського ПЕН-Клюбу участь у засіданні його Виконавчої Ради взяли літератори української діяспори з різних країн". Далі сказано, що до Українського ПЕН-Клюбу прийняті нові члени, „серед них гнаний та нескорений Микола Руденко, що вже був почесним членом кількох національних ПЕН-Клюбів у тім числі навіть японського".

До Українського ПЕН-Клюбу також прийняті: Ю. Коломиєць із ЗСА, О. Зуєвський з Канади; М. Корсюк, К. Ірод, М. Михайлюк з Румунії; Марія Ревакович із ЗСА; В. Коломієць, В. Ілля, М. Григорів, В. Голобородько.

М. Руденко

Як уже повідомлялося, М. Руденко поїхав в Україну на чотири місяці, взяв участь у Міжнародному фестивалі української поезії „Золотий гомін" і висловив бажання назавжди залишитися в Україні, якщо така змога йому буде надана. Адже після арешту його і дружини, їхнє помешкання відібрала держава. Тепер М. Руденка поновили в членстві Спілки Письменників України, зарахували й роки ув'язнення. Президія правління СПУ також дбає про надання М. Руденкам помешкання в Києві. Та радість письменника затьмарена тим, що під час 2-го З'їзду Руху, в нього раптово дуже погіршився зір, тому він ледве може ходити без допомоги, але зовсім не може читати й писати. Як відомо, М. Руденко з дитинства осліп на одне око, а друге почав втрачати тепер. У Києві йому допомагає секретарка, яку він тимчасово запросив до приїзду дружини. В республіканському Палаці культури „Україна", де 3 і 4-го листопада була зустріч М. Руденка з читачами, він лише виступив, але читати свої поезії не міг, їх читали актори.

На конвенції славістів обговорювали Рух

Вашінґтон (УІС „Смолоскип"). — Як відомо, 18-21-го жовтня 1990 року у Вашінґтоні відбулася 22-га Конвенція американських славістів, в якій взяли участь вчені з різних країн світу, а в тому і досить чисельна група українців.

Під час конвенції влаштовано виставку видань зі славістичною тематикою з участю біля сотні видавництв, наукових і дослідних інституцій, університетів та деяких аґентств. Українські видавництва представляли Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, УНІГУ, Інститут та українське незалежне Видавництво „Смолоскип" ім. В. Симоненка.

Цьогорічна виставка „Смолоскипу" була присвячена Рухові й найновішим подіям в Україні, хоч на ній були виставлені також майже всі його видання. Виставку „Смолоскипу" прикрашало майже сто чорно-білих великих фотографій, які привіз зі собою з України до Америки член секретаріяту Руху Борис Тимошенко. З англомовними пояснювальними підписами, виставка поділялася на кілька тематичних частин — Установчий з'їзд Руху, передвиборчі демонстрації в Україні, похорон В. Стуса, Ю. Литвина і О. Тихого, акції на оборону заарештованих студентів, відзначення Дня Соборности. Виставка здобула велике зацікавлення славістів, а після закінчення конвенції її випозичив на два тижні Мовний інститут при Державному департаменті і її хочуть випозичити або й купити Інститут Гувера та інші.

Під час конвенції виставку „Смолоскипу" обслуговували Осип Зінкевич, Олесь Тимошенко й Оля Сушко. З цієї нагоди було розповсюднено серед зацікавлених славістів кілька тисяч програм Руху англійською й українською мовами, англо-українське видання деклярації про державний суверенітет України, відзначки Руху, наліпки для автомашин з написом „Підтримуйте Рух".

Питанню подій на Україні та Рухові була присвячена й доповідь автора книжки „Soviet Ukrainian Dissent" Ярослава Білоцерко-

(Закінчення на стор. 4)

В. БАЛЕЙ У ВІЛМІНҐТОНІ

Вілмінґтон, Дел. — Тут у п'ятницю, суботу та неділю, 8-го, 9-го і 10-го листопада, о год. 6-ій вечора в Ґренд опера гавз, 818 Маркет вул. відбудеться концерт Делаверської симфонічної оркестри під батутою відомого диригента Вірка Балея. В програмі концерту композиція В. Баля „Метаморфоза" для обо, арфи та струнних інструментів (з симфонії ч. 1), концерт для фортепіяно ч. 21 (С мейджор) В.А. Моцарта, сольо виконуватиме Джеффрі Кагане, і симфонія ч. 9 (С мейджор) Ф. Шуберта. Квитки від 12.50 до 42 дол., тел. (302) 656-7442.

В УКРАЇНІ ВИБИРАЮТЬ НОВОГО ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА

Київ (УНІАР, УПА). — В середу, 31-го жовтня, пленарне засідання Верховної Ради було присвячено двом головним питанням: виборам голови Ради Міністрів України та обговоренню шляхів переходу до ринкової економіки.

Напередодні в наслідок голосування відпала кандидатура Вітольда Фокіна, оскільки він не отримав потрібної кількости голосів. На повторне голосування від консервативної більшости висунули кандидатуру Олександра Булянди, генерального директора маріюпольського металургійного комбінату „Азовсталь", який є народним депутатом від Маріюпольсько-Орджонікідзенської виборчої округи ч. 137 Донецької области. Оскільки Народна Рада в парляменті не виставила свого кандидата, то голосували лише за одного кандидата на пост голови Ради Міністрів, але Булянда також не дістав потрібної кількости голосів. Отже тепер депутати мають висунути нові кандидатури, а тим часом перейшли до обговорення постанови Ради Міністрів ч. 330 про введення в республіці так званої купонної системи поряд з грошовим обігом. З цього приводу більшість депутатів, як від комуністів, так і від Народної Ради, визнали доцільність такого заходу, але висловились за детальніше опрацювання і вдосконалення його.

Під час обговорення концепції переходу до ринкової економіки депутати Верховної Ради розділилися: члени Народної Ради вважали необхідним прискорити процес переходу до ринку, приватизації засобів виробництва, введення республіканської грошової одиниці тощо. Консерватисти, навпаки, радили на квапитись, а спочатку підвищувати продуктивність та дисципліну праці. В результаті голосування з приводу переходу до ринку також не відбулося.

Наприкінці вечірнього засідання Народний Депутат України, заступник голови УРП Степан Хмара, попросив слово, для зачитання заяви УРП з приводу відзначення в Україні 73-ої річниці жовтневого перевороту. Слово було надане, проте аґресивно настроєні представники КПУ зчинили неймовірний галас й головуючий Іван Плющ припинив засідання.

В п'ятницю, 2-го листопада, депутати Верховної Ради обговорювали законопроєкт про місцеве самоврядування. Народний депутат Микола Дідик висловив обурення тим, що голів обл виконкомів з усіх областей України викликано до Москви з приводу достави хліба з України для центру. Більшістю голосів Верховна Рада ухвалила постанову про проведення урочистого засідання з нагоди 73-ої річниці большевицького перевороту. Незважаючи на домагання Народної Ради винести на обговорення питання проведення військової паради на Хрещатику 7-го листопада, консервативна більшість ухилилася від цього, утворивши відсутність кворуму. Депутат Ємець запропонував провести поіменну реєстрацію присутніх, але головуючий І. Плющ зігнорував його пропозицію.

З заявою від Народної Ради виступив Михайло Горинь, який сказав: „Народна Рада вважає своїм громадським обов'язком звернутися до сумління та здорового глузду депутатів парляменту і закликає їх прийняти постанову про відміну військової паради в Києві та в республіці 7-го листопада. Врахуймо напругу, що викликана складними життєвими умовами і небезпечною концентрацією військової сили в Києві та области..." Цю пропозицію підтримав Олександр Мосіюк, якому представники консервативної більшости перешкоджали, а головуючий оголосив про припинення пленарних засідань сесії Верховної Ради до 12-го листопада. Таким чином і в цей день не було ухвалено жодного рішення.

ОСІННЯ ЗАБАВА

Пассейк, Н. Дж. — Тут в суботу, 10-го листопада, в год. 9-ій вечора у залі Української Централі 240 Говп аве., Осередок Спілки Української Молоді та Станиця Пласту влаштовують осінню забаву. До танців на забаві приграватиме відома всім оркестра „Нове покоління" з Торонто, Канада. Столики можна резервувати, телефонуючи на число (201) 772-3344.

ДЖ. БЕЙКЕР ВІДВІДАВ ВОЯКІВ В САВДІЙСЬКІЙ АРАБІЇ

Ріяд, Савдійська Арабія. — Агентство Ассошіейтед Пресс й інші агентства та кореспонденти інформують, що до Савдійської Арабії прибув в супроводі своїх помічників державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер. Він відбув довшу розмову з головнокомандуючим американськими військами в тій країні ген. Норманом Шварцкопфом та іншими старшинами, а пізніше зустрівся з більшою кількістю вояків, які, згідно з оцінкою Бейкера і кореспондентів, знаходяться в дуже доброму психологічному стані, але більшість з них закликали державного секретаря, щоб Уряд З'єднаних Стейтів Америки, зглядно президент Джордж Буш і Пентаґон, вирішили: чи вони хочуть шляхом воєнної акції покласти край диктакторському режимові президента Іраку Саддама Гуссейна, чи працюватимуть над тим, щоб якнайскорше забрати американське військо з тієї кліматично тяжкої країни.

Більш розважні і тактично заправлені американські старшини кажуть, що в С. Гуссейна є тільки дві можливості до вибору: залишатися в Кувайті і тим самим спровокувати війну на Близькому Сході, зглядно воєнну акцію ЗСА і альянтських військ проти Іраку, яка напевно закінчиться знищенням не тільки його режиму, але й країни, або вивести свої війська з Кувайту без жодних передумов, бо про передумови вже раніше згадував президент Дж. Буш, відкидаючи усі „претенсії" іракського диктатора.

Одною з важливих цілей Дж. Буша на Близькому Сході і в районі Перської затоки є змонтувати сильний бльок заприязнених держав, які погодяться на започаткування воєнних дій якщо інші заходи не принесуть успіхів. Бейкер зустрінеться в першу чергу з представниками урядів Савдійської Арабії, Єгипту, Кувайту (уряд в екзилі), Туреччини, Великобританії і Франції. Правдоподібно, окрема розмова Бейкера відбудеться з урядовими представниками Сирії, яка вдержує в Савдійській Арабії більшу кількість свого війська.

„Ми виступаємо за мирне полагодження конфлікту на Близькому Сході, — заявив Бейкер, супроводжуючим його кореспондентам, — але ми рівночасно повинні бути готові, якщо мирні заходи не будуть успішні. Покищо державний секретар не готовий відповідати на питання як довго ЗСА збираються чекати на мирне полагодження. Навіть самі американські вояки, під час зустрічі з Бейкером, заявляли: „або розпочинайте акцію, або забирайте нас з тієї нестерпної горячої пустині".

Після закінчення розмов в країнах на Близькому Сході, Дж. Бейкер поїде ще до Европи. Вміжначі президент Дж. Буш розмовляв з прем'єр-міністром Великобританії Марґарет Тачер, але Білий Дім відмовився від коментарів в цій справі. Марлин Фицвотер, пресовий секретар Білого Дому, заявив, що темою розмов були справи конфлікту в районі Перської затоки.

КОНЦЕРТ У ЧИКАҐО

Чикаґо, Ілл. — У суботу, 10-го листопада, в год. 5-ій по полудні у залі технічного коледжу Лейн, Вестерн та Едісон, відбудеться концерт, в якому виступлять чоловічий хор „Гомін" зі Львова, тріо „Світлиця" з Києва та естрадний ансамбль „Смерічка" з Чернівців. Квитки на концерт можна придбати у кредитівці „Самопоміч" і Банку „Певність", у книгарні „Дельта" або при вході на залі. Цього ж вечора в год. 8-ій буде гостинний бенкет у залі УКЦ свв. Володимира і Ольги. Спонзорує цей концерт Український Народний Союз у співпраці з хором „Думка".

ГАРВАРД ДОПОМОЖЕ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Кеймбридж, Масс. (ФКУ—СП). — В 1989 році, у відповідь на політичну і економічну кризу в Совєтському Союзі, на Україні зусиллями демократичних політичних організацій розпочались серйозні заходи для створення справжньої демократії і переходу на ринкову економіку. Активну ініціятиву в цьому напрямку виявили Рух, Київська Міська Рада, директори кількох великих підприємств Києва, члени Верховної Ради України від Демократичного Бльоку та інші.

У зв'язку з необхідністю допомоги і бажанням позитивно впливати на ці процеси Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ), співробітники Гарврардської школи політичних наук ім. Джона Ф. Кеннеді та інших факультетів і центрів Гарвардського університету при участі спеціялістів з-поза Гарварду, створили „Програму дослідження процесів демократизації в Україні" на міждисциплінарному рівні, яка концентрує увагу на далекойдучих соціяльних, економічних і культурних змінах, що зараз відбуваються в Україні.

Така направленість програми віддзеркалює як загальне зобов'язання УНІГУ зміцнювати і розвивати українізтичні дослідження, так і наміри продовжувати попередні зусилля в цих дисциплінах в більш інтеґральній і поширеній формі. В той же час, вона базується на недавніх дослідженнях, на теорії і практиці науковців Гарвардської школи політичних наук ім. Кеннеді, а також таких установ як юридична школа Єйлського університету. Беручи до уваги безпрецедентний розвиток подій в Східній Европі та в Совєтському Союзі і особливе оживлення в Україні, перехід від тоталітаризму до демократії з перспективою швидких змін у всіх сферах життя, така програма, базована на ресурсах і досвіді Гарварду, видається особливо своєчасною. Вона буде сприяти співпраці і обмінам науковців і спеціялістів з України.

Разом з питаннями суто політичних, суспільно-культурологічних змін, вивчення проблем економічної реформи в Україні та допомога в розробці економічних законопроєктів є одним з основних завдань програми. Як частина цієї програми, „Проєкт економічної реформи" координує експертизу західніх знавців, проводить дослідження пекучих українських економічних проблем і підтримує активні зв'язки з ключевими лідерами в Україні.

Поточний і недавно завершений критичний перегляд пропозицій до радикальної економічної реформи в рамках цієї програми підтвердила особливе значення співпраці через прямі контакти. Так, наприклад, керівники вищих інституцій Києва і представники великих підприємств України мали зустрічі з науковцями Гарвардського та Єйлського університетів і з юридичними, політичними і економічними експертами вашінґтонської фірми Ґоґен і Гартсон. У меморандумі цієї зустрічі визначено конкретні завдання і стратегію економічної реформи.

Щодо досліджень реформ, то влітку цього року вісім науковців з Гарвардського і Єйлського університетів працювали в Києві з українськими політичними і економічними лідерами над проблемами економічної реформи. Співпрацюючи на міському й республіканському рівнях, ця дос-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

МИНУЛОГО ТИЖНЯ генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де Куєяр запропонував щоб Рада Безпеки безпосередньо вглянулась в справу захисту палестинців на окупованих Ізраїлем територіях. Цю пропозицію із вирахованими прикладами обвинувачень поганого трактування ізраїльськими властями палестинців він подав у своєму звіті, який до певної міри ставить ЗСА у скрутне станвоище. Вашінгтон мусітиме вибирати одну із двох можливостей: підтримти акцію проти свого довголітнього союзника Ізраїля, що категорично відкидає будь-які втручання ООН на окупованих територіях, або заблькувати будь-які спроби Ради Безпеки і тим самим захитати протиіракський союз, що його ЗСА згуртували від 2-го серпня, дня нападу Іраку на Кувайт.

СИЛЬНИЙ ОПІР англійського прем'єр-міністра Марґарет Тачер у справі федерації Европейської спільноти, показав наявний розлам у Консервативній партії, зокрема після того, як кілька днів тому зрезиґнував її заступник Джофрі Гов, до речі останній з її первісної групи, що прийшла до влади в 1979 році. Враховуючи непопулярність останнім часом М. Тачер та її партії питання чи Англія має включитися чи зовсім відійти від Европейської спільноти може стати рішальним фактором у наступних виборах, які мусять бути проведені до липня 1992 року.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Савдійської Арабії заявили, що Сирія вирішила післати ще більше війська до Савдійської Арабії. Це повідомлення закічило непевність серед савдійців і американців, що Дамаск, невдоволений висилкою зброї ЗСА до Ізраїлю, може відтягнути свої війська із протиіракського військового союзу під проводом ЗСА. Новоприбулі військові частини Сирії займуть передові фронтові позиції на кувайтському кордоні.

У **ЯПОНІЇ НЕВДОВОЛЕННЯ** серед народу з приводу можливого вислання японських військ до Савдійської Арабії зросло до таких розмірів, що асистенти прем'єр-міністра Тошікі Кайфу та його правлячої Ліберально-демократичної партії не приховують своєї невдачі. Після довгих та дуже гострих дебат у цій справі, підсилених опитами, що вказують на перевагу 2 до 1 тих, які не погоджуються з пропозицією уряду вислати до Савдійської Арабії японських вояків навіть у ролі адміністраційної допомоги, виглядає, що ця справа є вже засуджена на провал. Одначе аналітики та спостерігачі політичних подій в Японії твердять, що дуже важливу ролю в цьому відіграє сильний натиск соціялістів та інших лівих партій в Японії, які за всяку ціну стараються в якийсь спосіб звернути на себе увагу виборців Японії.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ, виступаючи в четвер, 1-го листопада на пресовій конференції в Орляндо на Фльориді, назвав президента Іраку Саддама Гуссейна тираном, який стосує гітлерівські методи у відношенні до людей, зокрема чужинців, які, до речі, були запрошені іракським урядом на працю в оливній індустрії. Він, наприклад, американських громадян називає „гостями", але ці гості не мають права ніде виходити і виїжджати з країни, вони перебувають в ізоляції під пильною охороною органів державної безпеки. Президент порушив справи Іраку під час своєї передвиборчої кампанії в користь республіканських кандидатів.

КОНҐРЕСМЕН З ЛОНҐ АЙЛЕНД. Н.Й. Реймонд МекҐрет не мав щастя у передвиборчій кампанії. Під час виступу в його легенях утворився сціп крови і він попав до шпиталю. Тепер його стан настільки поправився, що лікарі хочуть його звільнити, щоб він міг докінчити свою передвиборчу працю. МекҐрет, 48-річний політик, кандидує на конґресмена з повіту Нассо. Він є членом Республіканської партії і користується загальною підтримкою виборців. Його противником у виборах є демократ Марк Епстін, адвокат по професії.

ПРОТИВНИКИ СЕНАТОРА Алфонса М. Д'Амато ведуть шалену кампанію проти нього, закидаючи йому перекупство, протекціонізм та інші етичні порушення, які повинен оминати кожний законодавець і високий урядник федерального Уряду. Колишній секретар Департаменту розвитку і розбудови міст Самуел Р. Пірс заявив, що сен. Д'Амато застосував на нього тиск, щоб він прийняв на роботу некваліфіковану особу, колишню знайому сенатора, хоч Пірс тоді заявив Комісії Палати Репрезентантів, що Джералдін МекҐанн, на його думку, не надається на цей пост. Комісія Департаменту розвитку і розбудови міст перевіряє тепер скаргу демократів, які хочуть за всяку ціну позбутися непересічного сенатора-республіканця, чи він часом не впливав на цілий згаданий департамент і чи не інвестував в розбудову своїх власних грошей.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ суд в Чикаго прийняв рішення, порушуючи 30-річну традицію, яка змушує пілотів пасажирських літаків, які закінчили 60 років життя іти на пенсію. Три судді однак висловили сумнів у правильності цього рішення, яке може неґативно відбитися на летах літаків різних компаній. Прихильники рішення кажуть, що всі катастрофи, які досі траплялися, спричинили у великій мірі пілоти, які мали понад 60 років життя. Суддя Ричард Кадаги заявив, що пасажири в цьому випадку і їхня безпека стояли на першому місці.

ХВОРОБА АЛЬЦГАЙМЕРА і смертність від цієї недуги збільшились у двох попередніх роках заявили речники федерального управління здоров'я в Атланті. Центр для контролі згаданої хвороби заявив у своєму річному звідомленні, що 11,311 осіб померли від хвороби Альцгаймера в 1987 році. В 1989 році це число дещо зменшилося, але натомість збільшились випадки захворювань.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City, N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Невдала місія

Совєтський Союз у ролі мирового посередника у теперішньому конфлікті між міжнародною коаліцією та Іраком — це щось таке, як вовк, що хоче замирити посварені вівці. Адже совєтська імперія — це зліпок колишніх самостійних держав, приєднаних до Московщини збройною силою. Але Міхаіл Ґорбачов робить, як президент СССР усілякі вихиляси — з одним прицілом: видістати від демократичного Заходу гроші для рятування важко хворої совєтської економіки. З цією метою поїхав на триденні відвідини до Еспанії, де йому вдалося дістати півтора більйона долярів. Як інформує „Ню Йорк Таймс" з 28-го жовтня 1990 року — Ґорбачов відвідав також Барсельону, де ролю господаря грав наступник престолу князь Філіп (Еспанія є конституційною монархією). У Барсельоні, читаємо, Ґорбачов відвідав Музей Пікассо: ще один курйоз — ґенеральний секретар Комуністичної партії СССР, яка встановила для образотворчого мистецтва „сюрреалізм", вшановує творця малярського абстракту. З Еспанії Ґорбачов подався на 24 години до Парижу, де підписав договір „співпраці і приязні" з президентом Франсуа Міттераном. Нема вістки про те, чи Ґорбачов отримав щось від Франції, подано тільки обширно, що нарада Ґорбачова й Міттерана торкалася кризи в обширі Перської затоки.

На пресовій конференції Ґорбачова у Парижі в минулу неділю Ґорбачов висловився оптимістично про можливість мирного полагодження близькосхідного конфлікту, покликавшись на виїзд уже вдруге до Багдаду Євгенія Прімакова. Перед збройним наїздом Іраку на Кувайт Ірак зберігав добрі взаємини однаково з СССР, як із Францією. Хоча ці обидві держави голосували за всі резолюції Ради Безпеки ООН, звернені проти Іраку, проте Франція втішається в Саддама Гуссейна особливою пошаною, якої він не має у відношенні до Америки і Британії. Під час перебування Ґорбачова у Парижі прийшла вістка з Багдаду, що Саддам Гуссейн звільнить всіх 327 французьких закладників. Ґорбачов перестеріг Саддама Ґуссейна, щоби той не думав, що може розколоти міжнародну коаліцію, яка орієнтується на Раду Безпеки ООН.

Тим часом закінчилася вже мирова посередницька місія Прімакова у Багдаді. Однаково Саддам Гуссейн як його міністер закордонних справ Тарак Азіс знову відкинули „пораду" Прімакова, щоб Ірак добровільно відкликав своє військо з Кувайту. Совєтський міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе заявив, що „дуже трудно знайти дорогу до якогось компромісу".

Уся ця мирова посередницька метушня кремлівської верхівки — це гра на показ, що Ґорбачов і його уряд є активним у міжнародній політиці. Не маючи арґументів на успіхи на терені імперії — Ґорбачов покликається на свій активізм і добре ім'я за кордоном. Як довго триватиме ця гра і чи вона закінчиться успіхом або невдачою — трудно вгадати. Зате можна було згори знати, що коли подорож до Багдаду генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй скінчилася невдачею, то тим паче Прімаков не може мати успіху. Ґорбачов далі запевняє, що „війна проти Іраку для нас неприйнятлива" — зі застереженням, що хіба Рада Безпеки ООН подала б зелене світло.

Якщо мова про розпачливі заходи Кремля отримати допомогу від Заходу для рятування економіки, то виринає сумів, чи оздоровлять її гроші у твердій валюті. У минулонедільному Додатку до „Ню Йорк Таймсу" була велика стаття „Характер росіян". Стаття русофільська, але автор мусив ствердити, що однією з характеристичних рис вдачі росіян є нехіть до праці і відсутність розуміння організації. Ми, українці, краще знаємо широку вдачу „старшого брата" і тому сумніваємося, що можна змінити її долярами. Найболючіше, що сотні років перебування у цій тюрмі народів відбилися і на вдачі українських людей, які щойно тепер, — як висловився один наш дуже видатний і розумний діяч — „вчаться організації".

Микола Світуха

ОПІНІЯ РОСІЯН ПРО РОЗПОДІЛ СОЮЗУ

Напруження міжнаціонального співвідношення у деяких республіках СССР, зокрема центрально-азійських і підкавказьких стало причиною пресових коментарів в московських часописах про можливу небезпеку для російського населення розпорошеного поза межами російської етнографічної території. Зі зростом „внутрішньої іміґрації" росіян назад до корінних центрів Росії поширюється свідомість, що корінне населення багатьох республік ідентифікує росіян з імперською політикою центру і кладе на них відповідальність за теперішній стан напруження. Зростаюча економічна криза в цілій країні, катастрофічні екологічні умови, продовження практики диктату центру республікам, — це фактори, які відбиваються на наставленні до російського чи російськомовного населення республік.

Автори таких пресових дискусій рідко відрізняють реальну можливість міжнаціональних конфліктів від природних процесів відродження національної свідомости і суверенізаційних рухів, які, по-суті, можуть загрожувати лише тому російському елементові, безпосереднім інтересом якого є збереження дотеперішньої системи центральної влади і колоніяльної адміністрації. Постає питання чи російське населення різних республік — це одностайний елемент, з однаковими соціяльними і культурними вартостями, з тотожними політичними позиціями. Яке ставлення цього населення до питання суверенітету і перспектив виходу республік із складу теперішнього Созу?

Цікаве світло кидає на ці питання незалежна газета „Московські Новості" (ч. 41, за 14-го жовтня ц. р.). Автор статті, проф. Юрій Левада, подає висліди статистичного опиту населення переведеного в Україні, Білорусії, Прибалтиці і в середній Азії, порівнюючи опінію корінного населення і російського елементу. На жаль, проф. Левада не уточнив в яких саме частинах кожної республіки переведено опити, за яких ключем вибиралося людей різних професій, віку чи соціяльного становища. Немає пояснення на основі якої кількости відповідей зроблено порівняння поміж республіками. По суті, одначе, немає також причин сумніватися в науково об'єктивній аналізі вислідів анкети.

Професор Левада твердить, що немає єдиної національної ідентичности характерної всім росіянам у союзних республіках. Їх різнять не тільки соціяльно-демографічні і професійні характеристики, культурний і освітній рівень, але й політичні погляди. „Розпад великодержавної свідомости, спричинений кризою дотеперішньої політики центру", — твердить проф. Левада — „носить незвичайно противорічний характер, поскільки він стимулює оформлення внутрі російського населення у республіках різних позицій, в тому і таких які виступають за підтримку національних рухів за суверенітет і незалежність республік".

Відповіді на питання про можливість виходу республік зі Союзу, подані у відсотках числа опитуваних, дали такий цікавий статистичний образ:

	Одобр. вихід респ.	Проти виходу	Відмов. відп.
українці	55	26	19
білоруси	42	41	17
корінне населення Азії	24	54	22
корінне населення Прибалтики	91	1	8
грузини	92	1	7
росіяни в Русії	44	41	15
росіяни в Україні	46	38	16
росіяни в Білорусії	55	33	12
росіяни в середній Азії	31	47	22
росіяни в Прибалтиці	41	50	9

Впадає в очі високий відсоток прибалтійців і грузинів, які висловилися за виходом зі Союзу в порівнянні з українцями, а також факт, що у всіх республіках відсоток росіян, які висловилися проти виходу з Сою-

(Закінчення на стор. 3)

Раїса Галешко

ЩО ЗНАЮТЬ В УКРАЇНІ ПРО ДОПОМОГУ ДІЯСПОРИ?

В українській пресі діяспори і в Україні, ба, навіть в московських газетах, що йдуть на весь Совєтський Союз, пишеться, хоч, і не дуже щедро, про допомогу української діяспори Заходу, в тому числі Канадського Товариства Прихильників Руху. Зокрема київські і львівські газети друкували зворушливі слова подяки лікарів, керівників установ і міністерств, простих людей за першу допомогову акцію прихильників Руху „Літак допомоги — дітям Чорнобиля" в лютому цього року. Нагадаємо, що він доставив в Україну 100 тонн медикаментів і подарунків вартістю 300,000 дол.

Загалом від часу утворення КТПР в Україну через Народний Рух України за Перебудову надіслано допомоги понад 1 міл. дол.

Українці Канади, які щедро здають свої пожертви на допомогу знедоленим братам в Україні, ясна річ, не вимагають звіту, куди пішли їхні гроші, чи потрапила допомога з Канади в надійні руки, до хворих дітей, чи знають матері, які сивіють в лікарнях від горя, що їхнім дітям намагаються бодай частково допомогти далекі земляки з-за океану?

І все таки це питання час від часу виникає в українській громаді. В надійні руки потрапила допомога чи ні, нам важко судити з-за океану. Але поміркуймо над цими двома свідченнями з України. Перше — лист лікарів Дніпродзержинського, які, не знаючи канадської адреси, послали його Іванові Драчеві з проханням передати братам в Канаді. Друге — стаття в газеті „Вечірній Київ" з 31-го серпня 1990 року.

Ось цей лист лікарів — без змін. „Дорогі наші далекі земляки, браття і сестри з заморського краю. Пишуть Вам лікарі з центральної України, з міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області.

Щиро Вам вдячні за гостинці-подарунки для наших дітей, за ліки, вітаміни та інші медичні вироби. У нас у місті 62 тисячі дітей, є евакуйовані з Чорнобиля. Та наші діти не в кращому стані, ніж чорнобильці, бо місто закіптюжене металургійними і хемічними підприємствами. Багато дітей хворіють верхніми дихальними шляхами, малокрів'ям, авітамінозою. Ми, лікарі, вперше побачили такий широкий асортимент натуральних вітамінів, біостимуляторів, і уже призначаєм їх дітям за віком. Дуже вдячні за Ваше милосердя ., шедрість. А хірурги кланяються Вам за стерильні рукавички та інші хірургічні гумові вироби.

Як хочеться відчути себе повноцінними і Вам відповісти тим же! Будем вірити, що настане час, коли наш народ одужає і заявить про свою повноцінність, життєздатність. А покищо — уклін Вам, наші далекі брати-українці, ще раз щиро дякуємо за дари, нехай щаслива доля завжди вам усміхається, нехай Вас Бог благословить.

Головний лікар
В. Компанієць

Червень, 1990 р.

Цей лист, як кажуть, коментарів не потребує.

Стаття у „Вечірньому Києві" називається „Страшний діягноз", автор Наталя Улянкіна. Журналістка пише про Київську спеціялізовану дитячу лікарню ч. 14, де лікуються діти, хворі на левкемію, яку спричинила радіяція. У відділені для дітей з такою діягнозою всього 40 ліжок. У місті Києві, за словами завідуючої відділенням цієї лікарні 550,000 дітей, що потребують обстеження. Не приховуючи емоцій, авторка статті описує материнське горе, страждання приречених на смерть діток, відчай лікарів, яким нема чим лікувати пацієнтів — ні ліків, ні медичної техніки. Так необхідний їм апарат для аналіз крови виробляється тільки за границею, коштує він, як пише газета 200,000 дол. І це тільки одна машина, для однієї лікарні, одного міста. А скільки медицини потрібно по всій Україні. Скільки маленьких жертв злочинної відомчої політики чекає на порятунок! Але це вже наші емоції...

Авторка статті в популярній київській газеті спрямовує почування читачів в інше русло. Туманно, без відваги, але з продуманим саркастичним прицілом, вона натякає на численні закордонні делеґації, які приходять в лікарню, щоб задля сенсації зфотографувати опухле личко вмираючого Альоші. Пише про те, що ті закордонні дядечки багаті і що вони обіцяють допомогти. Але, сплакнувши в лікарні, їдуть собі далі, а допомога все не надходить. І вже конкретніше Н. Улянкіна пише, що „раз у раз у пресі з'являються повідомлення про те, скільки і які кошти передано приватними особами і закордонними фірмами у добродійні фонди для допомоги дітям, які постраждали від чорнобильської радіяції. Та покищо єдину цінну річ, яку дістала в подарунок дитяча лікарня ч. 14, гемоаналізатор, передав для лікування хворих дітей московський союз „Чорнобиль — допомога".

Для професійного журналіста, якою є авторка статті „Страшний діягноз", не складає великої праці розібратися, як розподіляється допомога з Заходу (про це, до речі, з вдячністю писала її рідна газета). Вдатися б хоча до найпростішої і, думаю, добре їй відомої методи: кілька запитань міністерству охорони здоров'я України і керівникам Руху, які приймали літаки допомоги дітям Чорнобиля і відповідали за розподіл дарів та кілько дзвінків до лікарень. Хоча б це. І багато людей в тому числі українці за океаном, одержали б бодай часткову відповідь на запитання: „В чиї руки потрапила допомога?"

Справді — в чиї? Докладна стаття про те, як використовується медицина, що сотнями тонн надходить в Україну зі Заходу, дуже потрібна. Тільки неупереджена, чесна стаття, без двозначних натяків. На жаль, кореспондент „Вечірнього Києва" не потрудилася зробити просту, але чесну аналізу стану справ, вона не захотіла зрозуміти, що навіть іграшки від маленьких канадців, про які вона пише без ентузіязму, теж потрібні, як засіб порозуміння між підростаючими поколіннями по обидва боки границі.

Допомога з-за границі, скільки б її не надходило, — це лише допомога. Вона не відведе горе від України. Про це повинен дбати рідний уряд, який допустив до трагедії.

Кажуть, „спасибі" не доляр, в кишеню не покладеш. А все таки щирий лист подяки лікарів з Дніпродзержинська дорожчий за гроші. Крім іншого — це ще й свідчення, що допомога потрапила в надійні руки. Думається, що таких свідчень в Україні можна знайти чимало і використати газетну площу для більш аналітичних і доброзичливих матеріялів.

Галина Смалюх

Ти на смуток мій подібна...

Осінь в тому році видалася напрочуд легкою і ясною. В пізньому жовтні ще не було бабиного літа і тополі стояли зелено-пречистими й сонними. Бракувало тоді лише справжнього майстра пензля, щоб поклав оту осінь на папір незаймано-чистою, первісною в простоті своїй і необізнаності. Бракувало майстра слова, аби в пам'яті своїй залишив довгопам'ятні нотки осіннього рівнодення. А потім холоди настали якось рвучко і невпору, немовби ніхто і ніколи їх не чекав — впали мряки на наші з Тобою дороги. Забрали затяжні дощі лише наш ліс і став він до пекучого болю чужим, не нашим, загубленим і залишеним до своєї власної згуби і правди.

Великий ліс в тісному світі.

Ти пам'ятаєш той світ?

Реальний, дитячий світ Твоєї мрії. Коли Ви йшли до лісу лише вдвох — Ти і тато. Він тоді старанно, з дитячою впертістю, вишукував по лісі сховані опеньки і терпляче пояснював що це за гриби і які. А потім ми знайшли в пущі стареньку єдину хатку і він твердив, що то є хатинка лісника і до неї приходять звірі на розмову. Що он за тими кудлатими чудо-деревами живе Чугайстер — вічний дух сивого пралісу. Він добрий, взимку годує всіх звірят, а в найсильніші морози сидить коло лісового озерця, хухаючи на нього, аби не замерзало, аби мали що пити його звірята. Весь літ карпатських полонин в той час належав абсолютно Тобі — кожна стежечка, кожен горбок, кущик, перелісок. А потім... у все те раптово вкралася осінь, несподівано забрала лише мого тата — залишила сум полонин і голосні квиління запізнілих трембіт.

Пізня осінь — володарка людських дум і сподівань. І зозулі чомусь перестали кувати, боячись сказати ще одному комусь свою гірку правду, не хочуть провіщати кукання лише один раз — нехай залишається так. Лише смереки в Чугайстровому лісі залишились невинно-зеленими, мов юнка в свою першу купальську ніч.

А осінь, як і кілька літ назад, далі кокетує кольорами. Напевне, дарує все те нам з Тобою?

Заглянь у осінь і Ти побачиш там її кольори, доброго Чугайстра, почуєш жалі трембіт, просто послухаєш тишу і навчиш тоді робити це інших.

Осене, ти на смуток мій подібна. Не люблю Тебе, але все ж, бути нам з Тобою до зими...

Львів — Торонто

Василь Шилюк

Дружині — матері

Тобі мій друже, наших спільних днів
Посвячую. Прожитих поміж нами.
Днів — не покритих барвів килимами,
Ні гучним звуком зайвих, пишних слів.

Ці дні пройшли, як вранішній туман.
І сум і радість — все мінялось днями,
Щось проросло і так осталось з нами...
Дай Боже, щоб не ріс життя бур'ян.

Вони пройшли, як вихор пролетів.
З роками поступово ми мужніли...
Морщинки перші нам чоло покрили
І сивий колір голову накрив.

Та ми спізнали й радість у житті.
(твоя є радість — щастя материнства)
Діточок наших рідне нам дитинство.
І їх любов спізнали я і ти.

І знаю я, що їхня, ця, любов
Безпристрасна, велика і чудова
Нам завжди подарує радість нову
І в старості зігріє нашу кров.

Тепер, як шлях наш розділивсь чуть-чуть,
(Розлука нас спіткала тимчасово)
З'єднає нас обох велике слово
Це слово — ТАТО-МАМА — з їхніх вуст.

І щастя буде, буде спільне в нас,
Коли закінчиться дочасна ця дорога
Коли лицем в лице зустрінем Бога,
Воно прийде на вік, а не на час.

ПІДКРЕСЛЮЮЧИ НЕДОСТАЧУ харчів і можливість громадського неспокою, англійський уряд дораджує своїм громадянам у Судані приготовитися до виїзду. Судан підтримує Ірак у кризі Перської затоки. Хоча англійці конкретно не пов'язували свого рішення з цим фактом то згідно з твердженнями дипломатів саме це прискорило їхнє зарядження. В Судані, згідно з реєстрацією в англійській амбасаді, тепер перебуває 856 британських громадян, в більшості це допоміжні працівники, техніки на електростанції в Хартумі та мале число комерсантів. Коло 500 американських громадян тепер перебуває в Судані.

Володимир Жила

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

(До 80-річчя з дня народження)

I.

Володимира Барагури я ще не знав, а мені вже багато розповідали про нього. Одні говорили, що він людина напрочуд працьовита й широко цікавиться дитячою літературою. А інші ще захопленіше хвалили його *Калиновий міст*. Згодом розповідали про те, що він працює над спогадами, щоб не залишитися в боргу перед своїм сумлінням.

Вкінці я з ним познайомився і подружив і тепер з перспективи кількох років бачу, як багато я скористав з цього знайомства. Володимир Барагура — людина не тільки цікава, але творча. Віра в перемогу правди проймає не лише його мистецькі твори, а й публіцистичні статті, листи тощо.

З його щасливим 80-річчям хочу дещо розповістити про його стиль праці і досвід як письменника, публіциста й редактора.

• • •

Важко переоцінити ролю журналу „Веселка" і його редактора для національного, морального й естетичного виховання українських дітей у розсіянні. Журнал „Веселка", що з'являється за редакцією Володимира Барагури уже 37 років*, дає українським дітям змогу в конкретних нарисах, оповіданнях, чи невеликих описових замітках розкрити багатий зміст природи й людських взаємин, світ праці, боротьби й любови батьківщини. Читаючи його, діти не тільки вивчають думки та ідеї окремих творів, а й відчувають і переживають те, про що мовиться в журналі. Бож матеріяли, по прочитанні яких діти не дивуються і не співчувають, не радіють і не сумують, проходять мляво, формально, найосновніше не дають дітям потрібної насолоди й користи.

Усе це взяв до уваги редектор Володимир Барагура. Враховуючи об'єктивні й суб'єктивні фактори, від яких залежить емоційний вплив такого чи іншого твору, він робив їх знаменними й цікавими. Ми знаємо з життєвої практики, що задовольнити дітей нелегко. Іноді буває, що діти сміються, коли йдеться про сумні події, і ніяк не реагують там, де справді смішно. Психологи пояснюють ці явища неоднаковою емоційною насиченістю текстів і не завжди природною настроєністю дітей. Важко, отже, друкуючи безбарвні сухі матеріяли, збудити емоції в молодій людині.

У своїй праці В. Барагура звернув пильну увагу на вік дітей та на особливості їхнього психічного розвитку. Він свідомий, що у них почуття ще не усталені, вони тільки формуються, їм бракує ще сукупности знань життя, у них переважає конкретне мислення. Крім того, різні діти часто по-різному реаґують на ті самі ситуації, що зумовлюється неоднаковою емоційною вразливістю, відмінним рівнем вихованости та браком емоційного досвіду. Але й серед таких обставин можна створити успішні умови й ситуації, які б збуджували й спрямовували дитячі переживання. І тут, поряд з іншими засобами, редактор використав мистецьку ілюстрацію (у виконанні мистців Петра Андрусева, Миколи Бутовича та ін.), яка сильно активізує уяву, навіює той чи інший настрій і тим сприяє сприйманню дітьми літературного твору. Передаючи образне зображення й динаміку людських переживань, ілюстрація ефективно впливає на почуття там, де слово може й не викликати емоцій. Можливості її застосування в „Веселці" були завжди широкі. Вона з успіхом прикрашувала журнал і то незалежно від того, чи йшлося про історичну тематику, чи про природу, чи навіть про працю людей. Це, до речі, нелегке завдання й не всі встигають його успішно виконати.

Щоб створити уявлення про засяг і вагу цілости завдань журналу, звернемось до статті В. Барагури, „Чвертьстоліття навчальної й виховної ролі „Веселки",[1] в якій він пише: „Веселка" дає дітям велетенські можливості вивчати рідну мову. Хоч початково дитина має деякі труднощі читати 'Веселку', то це власне секрет навчального процесу — виходити від знаного й ознайомлюватися з новим, невідомим. Чергова важлива ділянка виховної вартости 'Веселки' — це її вплив і заохота дітей пробувати власних сил, як авторів. Перші спроби дітей самостійно писати — це дитячі листи. У листах діти діляться з редакцією своїми переживаннями, пригодами, радощами і смутками, у них висловлюють свої погляди на журнал. [Також і] ілюстрація українського мистця [у 'Веселці'] має виховувати дитину на первнях нашого національного мистецтва".[2]

Правильне й успішне виконання цих завдань спричинює піднесення культури мови дітей і є чи не найтруднішою вимогою нашого сьогодення. Воно також розширює обрії дитячої літератури, насиченої ще далі в Україні мотлохом московсько-большевицької пропаґанди, яка використовує „дитячу літературу як знаряддя денаціоналізації й комуністичного виховання українського молодого покоління, вживаючи до того єхидно такого шляхетного засобу, яким є українська мова, хоч і вона зазнає там спотворення".[3]

Продовження буде.

Приватна колекція гуцульської кераміки С. Пушкар в Українському Музеї

Директор Українського музею Марія Шуст приймає колекцію гуцульської кераміки Стефанії Пушкар.

Кожна колекція має велике пізнавальне значення, якщо в ній є найхарактерніші зразки певних осередків народного мистецтва. Колекція Стефанії Пушкар, яку доктор Володимир Пушкар із Філядельфії подарував у пам'ять своєї покійної дружини, нараховує 37 експонатів кераміки з таких визначних осередків гончарства Гуцульщини, як Пістинь і Косів.

Інтенсивний розвиток розпису кераміки на Гуцульщині почався в кінці XVIII ст. в підгірських селах під впливом традицій, які склалися в сусідніх осередках цього жанру народного мистецтва і перш за все в Коломиї. Зосередженням промислу спочатку стало село Пістинь, а на початку XIX ст. вийшов Косів. Чому гуцульська кераміка стала такою популярною і чим вона завоювала собі таке широке визнання? Специфікою підґлязурного розпису з подвійним випалом, який робить її ефектною і легкою. Спочатку сирий ще посуд покривають білим ангобом (глиною), по ньому шилом гравіюють рисунок, окремі частини якого покривають червінню (червоно-коричневим ангобом) і роблять перший випал. Потім розпис продовжують керамічними фарбами: зеленою і жовтою, вироби обливають ґлязуром і випалюють вдруге. Застосовується і інший спосіб нанесення візерунку з допомогою ріжка. Цей прийом називається „ріжкуванням" або „фляндровкою", він дає соковиту лінію, яка утворена струєю фарби, що виходить з наповненого ріжка. Розпис характерний тим, що використовує величезну шкалу геометричних і рослинних орнаментів, а також фігурні зображення, спеціяльно у кахлях. Кераміка гуцулів виключно ужиткова — це кахлі для печей, миски, тарілки, збанки, баньки (вузькогорлі для олії), плесканки (посуд для вина), калачі, які брали в дорогу, одягаючи замість браслету. Вироби гуцульських майстрів в минулому здебільшого не мають підпису. Легко визначаються праці Олекси Бахматюка, Петра Кошака та інших, які залишили підписані вироби. Вироби Петра Баранюка і Дмитра Зінтюка, залишаються важко визначимими. Розвиток пістинської школи зв'язують з династією трьох поколінь Зінтюків і перш за все із старшим із них Дмитром (1840—1860 років). У неформальному журналі „Євшан-зілля", ч. 3, який видається у Львові, колекціонер Тарас Лозинський ставить питання про те, що необхідно детальніше вивчити пістинську кераміку, особливо періоду її розвитку (1840—1870). Якщо орієнтуватись на приватні та музейні колекції, то виходить така картина: в приватних колекціях Львова є 100 мисок того періоду, у музейних колекціях біля 50; не досліджені, правда, колекції Ленінграду, Польщі та Відня. Кожна колекція є вагомим вкладом у загальну справу дослідження і вивчення та популяризації української культури, мистецтва.

Колекція Стефанії Пушкар нараховує 23 підписані вироби косівської кераміки Григорія і Павлини Цвіликів і 14 виробів належать майстрам пістинської кераміки початку століття. Отже, ця колекція представлена виробами одних з найкращих представників косівської кераміки цього століття. Твори Павлини Цвілик та її чоловіка Григорія говорять про яскраві індивідуальності в цьому жанрі народного мистецтва. У формах виробів відчуваються сліди чуйних пальців і здається, що в глині жевріє життя. Те ж і в розпису: трохи хвилюючий рисунок розеток, листків, квітучих гілок, що застелює поверхню мереживним візерунком; оленів, зайців, когутиків, подібних на глиняні іграшки. Образи ці наївні і поетичні, просякнуті великою людською теплотою. В колекції є калачі, миски, плесканки, різноманітні збанки, свічники-трійці. Пістинська кераміка без підпису, вимагає окремого дослідження. Можливо, що це вироби когось із роду Кошаків. Ця колекція має ще й ту додаткову цінність, що знаходиться далеко за межами рідної землі, дбайливо була привезена і збережена досі Стефанією Пушкар. Одним з найцінніших і дорогих дарунків є ця колекція для нашого музею. Ми збережемо її для наступних поколінь українців в Америці, експонуватимемо, щоб представити красу гуцульської кераміки, і ім'я Стефанії Пушкар завжди житиме у Музеї, пов'язане з цією рідкісною колекцією.

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

ДАРУНОК ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ

У суботу, 20-го жовтня, маленьке містечко Бровервілл в Міннесоті подарувало устаткування свого місцевого шпиталю молоденьким жертвам Чорнобиля. Тим добродійним чином мешканці цього містечка показали світові що не забули вони про це жахіття, що жалують страждаючих дітей.

За посередництвом місцевого відділу харитативної організації „Beyond the Beaches — Third Aide", відділ Товариства Сприяння Народному Рухові України в Міннесоті нав'язав контакт з Міською Радою. Визначено суботу, 20-го жовтня, днем перевозу, щоби вчасно доставити здобуток до центрального збірного пункту в Ню Джерзі, звідкіля перевезеться літаком до Києва.

Велике число жителів містечка, кількох членів згаданої організації, всі члени управи ТСНРУ та коло 20 членів Товариства прибуло до шпиталю щоби наладувати тягарове авто. До авта заладовано 29 ліжок, столиків, кілька стерилізаторів та операційних світел і столів. Після тяжкої праці всі присутні були запрошені на обід, який зорганізувала Антохій. Голова відділу ТСНРУ д-р А. Лисий подякував усім хто причинився до цієї справи, а Катя Фонтейн вручила грамоти посадникові і адміністраторові містечка та двом фахівцям за їх поміч.

На фото (зліва):члени „Beyond The Beaches — Third Aide" *С. Тецель і М. Тецель, д-р А. Лисий, К. Фонтейн, С. Вірсґалла і К. Трюп.*

Посадник містечка С. Вірсґалла, заявив що цей шпиталь служив у великій мірі дітям і вони дуже задоволені, що й дальше діти можуть користуватися тим устаткуванням.

З. Степчук

Україна сьогодні

В атмосфері захитаної єдности майже в усіх ділянках буття нашої спільноти на поселеннях і в часах денаціоналізації особливо молодого покоління Відділ Народного Фонду Допомоги Україні в Лос Анджелес пішов своїм шляхом, шляхом допомоги пробудженій Україні. Відділ цей оснувався в квітні цього року. Його Управа під головством інж. Зенона Захарісевича складається з досвідчених організаторів. В короткому часі, бо вже 3-го червня Відділ НФДУ влаштував успішну зустріч Бориса Тимошенка з громадянством. Б. Тимошенко — поет, письменник, публіцист і член секретаріяту Руху поінформував нашу громаду про розвиток процесу відродження України і про її сучасні проблеми. Відгук на цю імпрезу був спонтанний. Число членів НФДУ і фінансова поміч громадянства для НФДУ і Товариства Допомоги Жертвам Чорнобилю постійно зростають аж до сьогодні. Візита Б. Тимошенка була відзначена в американському радіо через його інтерв'ю.

Комітет зовнішніх зв'язків нашого відділу утримує постійний зв'язок з централею Руху: І. Драч, М. Горинь, Р. Яворівський і інші. Цей же комітет має добрі зв'язки з українськими організаціями в Канаді і довгу листу контактів з організаціями в ЗСА.

За посередництвом Інституту ім. Нестора, Відділ НФДУ-ЛА передав для централі Руху в Києві 2,500 дол. на закуп комп'ютера. В дорозі на Україну є посилка 30,000 книжок вартости біля одного мільйона долярів. Цю акцію допомоги книжками розпочала Таня Витвицька, член дирекції Товариства „Сейбр", яке допомагає технічними інформаціями народам Східньої Европи. Місцевий Відділ НФДУ прилучився до цієї акції датком 2,500 дол. Ця сума була в наслідок виклику адвоката А. Муляка дорівняти його пожертву на висилку книжок у висоті 2,500 дол. На закуп копіювальної машини для Руху в Києві наш Відділ НФДУ призначив 3,000 дол. Медичний комітет відділу НФДУ-ЛА має також добрі зв'язки з українськими лікарями Києва. Заплясовано поміч лікарськими інструментами санаторії „Салют" в Києві, в якій перебувають українські діти хворі на „серебрал палзі". Систематично відділ НФДУ-ЛА інформує місцеве громадянство про останні події в Україні вживаючи відео-репортажі.

У суботу, 17-го листопада, о год. 7-ій вечора, в приміщенні парафіяльного осередку української католицької церкви в Лос Анджелес, місцевий Відділ НФДУ влаштовує інформаційну вечірку „Україна сьогодні".

Виступатимуть на цій вечірці гості з України: проф. Віктор Іваненко. Опісля поінформує публіку про екологічну кризу в Україні Юрій Мішенко, кандидат біологічних наук. Більше інформацій про екологічні і інші проблеми України подасть містоголова екологічного Товариства „Зелений Світ" Анатолій Панов. Відома українська поетеса, лектор Товариства „Знання" і завідателька катедрою іноземних мов у Львівському Інституті Фізичної Культури Галина Маняко відчитає декілька своїх поезій. З місцевих доповідачів виступатиме д-р Андрій Олесюк, який говоритиме про з'їзд українських лікарів у Львові і Києві.

На цьому вечорі — виставці можна буде бачити цікаву колекцію рідкісних плякатів з України. В кіоску преси будуть виставлені знімки з подій в Україні, преса, сучасна література тощо. Після відчитів голосники передаватимуть дискретно зразки української популярної модерної музики. Не обійдеться без вина, кави і смачних перекусок, які подготовлять членкині НФДУ.

Було б дуже побажаним, щоб старше і молодше покоління українського громадянства Лос Анджелесу підтримали своєю приявністю на вечорі „Україна сьогодні" благородну працю відділу НФДУ в Лос Анджелесі і в цей спосіб дали знати нашим братам і сестрам в Україні, що вони не є самі в боротьбі за відродження України.

Ігор Лесик

Опінія...

(Закінчення зі стор. 2)

зу є нижчий як п'ятдесят. В самій Росії відсоток росіян „за" і „проти" виходу зі Союзу є дуже подібний, але на жаль немає даних про опінії інших національностей, які живуть на російській етнографічній території. Треба припускати, що більшість їх зараховано в категорію росіян.

Не менше цікавими є дані про відповіді різних національностей на питання відносно моделі майбутнього соціяльного устрою республік, при чому помітний є високий відсоток тих, які відмовилися зробити прямий вибір. Статистичний образ, також у відсотках числа опитуваних, виглядає так:

	за демокр. соц.	за швед. соц.	за кап.	відм. відп.
українці	28	37	10	25
білоруси	45	9	3	44
корінне населення Азії	57	18	8	17
корінне населення Прибалтики	3	52	12	33
грузини	1	19	48	32
росіяни в Росії	36	30	6	28
росіяни в Україні	16	41	8	37
росіяни в Білорусії	63	26	0	11
росіяни в середній Азії	44	30	9	17
росіяни в Прибалтиці	45	36	5	14

Професор Левада не з'ясовує понять „демократичного соціялізму" та „шведського соціялізму" і можна припускати, що опитувані особи трактували ці поняття по-різному. Все ж слід підкреслити, що як і українці, так і росіяни в Україні висловилися переважно за „шведський модель" соціяльного устрою, тоді як населення Білорусії є більше склонне до концепції „демократичного соціялізму".

Основні висновки проф. Левади — це те, що російські поселенці в різних республіках не поділяють тих самих соціяльних вартостей і політичних поглядів які виявляють росіяни в Росії. На його погляд, національна солідарність поміж різними вітками російського народу доволі слаба. Якщо в Прибалтиці підкреслюється ролю Союзу як „носія національної єдности росіян", тобто російської імперії, то на Україні і на Підкавказі, — на думку проф. Левади, — „більше значіння приділяється культурі, історії, мові". Рівень національної солідарности поміж росіянами, — твердить проф. Левада, нижчий там де „відсутня загроза добробуту, престижу, культури", в тому числі в Україні і в Литві.

Зростаюче занепокоєння майбутністю російських поселенців в різних республіках, — це явище нове для російської нації, яка на протязі довгих десятиліть трактувала землі всіх республік як свої власні. Можливість розпаду дотеперішнього Союзу ставить складне питання забезпечення потреб і умов нормального розвитку російського населення. Але чи зуміють росіяни, зокрема ті, які шукають шляхів демократизації свого суспільства, розв'язати ще більше пекуче питання національного і культурного розвитку українців та інших національностей, які живуть на російській території без найбільш елементарних умов, розвивати свої мовні та культурні цінноці? Цього питання стаття проф. Юрія Левади не заторкає.

Допомога дітям Чорнобиля

Відділ Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля в Дітройті став ініціятором в збиранні пачок для дітей потерпілих від радіяції чорнобильської катастрофи. Дотепер Відділ має вже понад 1,000 адрес з дітьми районів Овруч і Народичі.

Централя Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля це апробувала і заохочує інші відділи йти їхнім шляхом та замовляти адреси тих дітей і приготовляти пачки до висилки.

Пачки не повинні перевищувати 22 фунти. В пачках слід висилати нову одежу і обув'я, їжу в консервах або сухі опаковані продукти. Не посилати вітамін, ані медикаментів. Ліки і вітаміни централя висилає з повною медичною контролею та до відповідних комісій в Україні.

Бажаючим допомогти дітям, в такий спосіб просимо звертатися до Відділу в Дітройті: Children of Chornobyl Relief Committee, 13139 Klinger, Detroit, Mich. 48212, або за інформацією до централі: C.C.R.F., 272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N.J. 07078.

Для облегшення транспортації центральний комітет просить індивідуальні малі пачки вкладати у великі в більшій кількості, а на них позначити район, село, кількість індивідуальних пачок та перелік матеріялів. Готові пачки просимо висилати до головного складу центрального комітету на адресу: Jan Packing, 100 Harrison St., Dover, N.J. 07801.

Літаки з різним вантажем будуть відлітати до Києва або до Львова щодва або три місяці. Про дату лету просимо звертатися до централі: (201) 376-5140.

ПОДЯКА

Цією дорогою бажаю висловити мою вдячність жертводавцям, які зложили щирі датки до НТШ в Ню Йорку для піддержки Фундації Петра Андрусева, призначену на розвиток образотворчого мистецтва для незаможних наших студентів:

Екзекутиві Української Щадниці у Філядельфії	$500.00
Екзекутиві Кредитівки „Самопоміч" в Нюарку	250.00
Екзекутиві Кредитівки „Самопоміч" у Філядельфії	200.00
Ярославові Мартинцеві, Рівергед	250.00
д-р Іванові і Тетяні Павлічкам, Норт Валес	100.00
Мирославові й Ользі Довбуш, Рівергед	100.00
Анастазії Грибович, Бавнд Брук	100.00
інж. С. Ґеникові-Березовському, Торонто	20.00
д-р М. Гладишевському, Кальґари-Торонто	20.00

НАТАЛІЯ АНДРУСІВ
Дружина померлого мистця

Ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що в суботу, 3-го листопада 1990 р. на 72-му році життя
відійшов у вічність
наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

МИХАЙЛО ЛЕБІДЬ

уроджений в Харкові на Україні.

Горем прибиті:

жінка — ОЛЬГА
донька — ЛІСА з чоловіком ВАСИЛЕМ БАРНОЮ: дітьми — МИХАЙЛОМ, НАТАЛКОЮ та МАРІЯННОЮ
донька — МАРІЙКА з чоловіком МИКОЛОЮ ІЛЬЧЕНКО та дітьми — ТАНЕЮ І ХРИСТИНОЮ
син — МИКОЛА з дружиною ДАНЕЮ і дітьми — КАТЕЮ, ЛЬОРОЮ І ЛІСОЮ
сват — ЙОСИП КУЗЕМЧАК з дружиною ІРЕНОЮ
сват — ВАСИЛЬ ІЛЬЧЕНКО з дружиною ГАЛИНОЮ
сват — СТЕФАН БАРНА з дружиною ЕВОЮ

ПАНАХИДА — в понеділок, 5-го листопада о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми при 129 E. 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН — у вівторок, 6-го листопада 1990 р. з церкви Святої Трійці при Broom St., Ню Йорк, о год. 10-ій на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Гарвард...

(Закінчення зі стор. 1)

лідницька група публікувала повідомлення, брала активну участь в наукових конференціях і виступала на українській телевізії, радіо та в пресі, ділячись знанням ринкової економіки. Крім того, в Гарвардській школі політичних наук ім. Кеннеді 22-го вересня відбувся семінар на тему „Проблеми економічної реформи в Україні" з участю науковців, зацікавлених промисловців і членів української громади у ЗСА, на якій голова Київської Міської Ради Арнольд Назарчук повідомив про заходи у підготові до економічної реформи.

В проєкті визначено три першочергові завдання на шляху до економічної реформи в Україні. Перше: на основі співробітництва в галузі досліджень піднести рівень розуміння головних проблем економічної реформи, наголосити на важливості цього співробітництва; уточнити програму досліджень та допомагати молодшим і старшим науковцям в поточних та довготермінових студіях принципових питань економічної реформи.

Друге: вдосконалити зв'язки України зі Заходом. З огляду на швидке темпо подій, необхідно утримувати активну присутність Заходу в Україні періодичними візитами та постійною комунікацією. Проєкт плянує створити бюра в Кеймбриджі та Києві, з телекомунікаційними засобами зв'язку.

Третє: зосередити увагу на координації зусиль відповідних українських і західніх експертів при розробленні і обговоренні політичних і економічних законопроєктів.

З цією метою від 13-го до 15-го листопада відбудеться конференція у Гарвардському університеті з участю багатьох політичних діячів і науковців з України, зокрема таких, як голова Комітету економічної реформи Верховної Ради України В. Пилипчук, його заступник І. Заєць, депутат Верховної Ради СССР В. Черняк, економічні дорадники Рух-у О. Савченко і М. Швайка, голова виконкому Київської Міської Ради В. Сальніков, голова Львівської Міської Ради Б. Котик, проф. Київського Університету А. Василенко, директор Українського Промбудбанку В. Матвієнко, голова асоціяції „СПУРТ" Л. Дулнев, директор київського підприємства „Сатурн" Л. Ґассонов та інші.

Від Заходу в конференції візьмуть участь професори Гарвардського університету Я. Корнаї, Р. Вернон, Дж. Сакс (дорадник польського та литовського урядів) Л. Сомерс (дорадник литовського уряду), проф. Б. Гаврилишин із Швайцарії, проф. Г. Гансман з юридичної школи Єйлського університету, проф. О. Гаврилишин з Джоржтавнського університету, професори І. Коропецький і В. Бандера з Темпл університету, проф. В. Калимон з Торонтонського університету, відомий підприємець і меценат Д. Сорос, фінансист Ю. Юрчишин, українські підприємці П. Яцик, Я. Бігун, І. Вислоцький та інші.

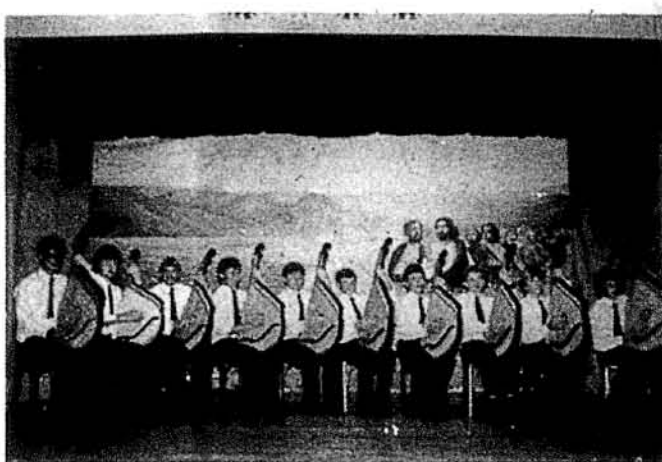
До організаційного комітету конференції входять: проф. Г. Грабович, директор УНІҐУ, ініціятор та керівник „Програми досліджень процесів демократизації в Україні", Ґ. Алісон, професор катедри політичних наук ім. Д. Діллона у школі ім. Кеннеді, В. Гоґен, професор катедри суспільної політики і менаджменту ім. Т. Бредшов у школі ім. Кеннеді, Ш. Вілліямс, професор публічної служби і виборчої політики, школа ім. Кеннеді Гарвардського університету (колишній міністер британського уряду), Г. Гапсман, професор Єйлського університету, Д. Белл, адвокат і партнер у фірмі Гоґен і Гартсон (дорадник польського уряду).

Докладна програма конференції і теми доповідей будуть подані окремо. Зацікавлені особи можуть звертатись за інформаціями до: Jim Cashel, Project on Economic Reform in Ukraine, 79 John F. Kennedy St., Cambridge, Mass. 02138, tel.: (617) 495-1318, fax (617) 495-1635.

Слід згадати, що у зв'язку з необхідністю негайної допомоги Україні при складанні економічних законопроєктів, „Програма дослідження процесів демократизації в Україні" почала діяти без матеріяльної підтримки і була в більшості фінансована самими учасниками. Але сьогодні, з поширенням діяльності, програма включно з „Проєктом економічної реформи", шукає фінансової підтримки фундацій і приватних жертводавців. Вже підготовлені окремі подання до американських фундацій, які підтримують такого типу дослідження економіки та суспільних процесів, зокрема в Східній Европі. Фінансова база, яка відповідала б значенню й вагомості проблем, мала б покрити кошти оперативних видатків і частково платню дослідників. Особи, які зацікавлені допомогти у впровадженні економічних реформ в Україні чи у підтримці економічної програми Рух-у, можуть внести даток на „Програму дослідження процесів демократизації в Україні", який, як і всі пожертви на українські студії в Гарварді, звільнені від прибуткового податку. В справах пожертв та програми конференції слід звертатись на адресу: Harvard University, Ukrainian Studies Fund. 1583 Massachusetts Ave., Cambridge, Mass., tel.: (617) 495-7835 fax (617) 495-8097.

В ПОНЕДІЛОК ВВЕЧОРІ 29-го жовтня, стало відомо, що президент ЗСА Джордж Буш підпише закон у справі допущення до Америки нових еміґрантів. Про це повідомила кореспондентів офіційно представник Білого Дому Еликс Глен. Теперішній закон обмежував число еміґрантів до 490,000 осіб на рік; новий закон передбачає, що від 1991-1994 рр. прибуде до ЗСА 645,000 еміґрантів, а від 1995 р. 675,000.

Семінаристи й бандура

Семінаристи вивчають гру на бандурі

Минулого року ми, шість семінаристів, одержали запрошення з парафії св. свящ. Йосафата тут, в Прудентополі, доповнити кількісно дванадцять бандуристів. Групу названо „Капеля бандуристів св. Йосафата". Для нас, семінаристів, це запрошення є надією радісною, бо вже віддавна носилися з думкою десь роздобути бандури, а їх у Бразилії ніхто не виробляє. Пішли ми дуже раді, щоб взяти участь та навчитися грати, щоб наші мрії сповнилися.

5-го липня минулого року перший раз попали бандури в наші руки. Учителька була Беатриса Пастух. Щоденно сходилися до парохіяльного центру св. свящ. Йосафата на навчання. В короткому часі ми спромоглися вже виступити перший раз в клюбі „Полтава" на Віла Ґваїра в Куритибі, разом з бандуристками церкви св. Ольги з Прудентополя.

По першому подвизі ми мали ще інші незабутні виступи з бандурою минулого року — в повіті Ґварапуава на тамошньому факультеті, на оселі Бара Боніта близько Прудентополя. Першого грудня величавий виступ в центрі св. свящ. Йосафата, бо це був тиждень Української культури, і також підготова до відкриття площі Тараса Шевченка. В день відкриття площі був останній наш виступ на спортивному стадіоні під проводом Валентини Рудак з Канади. В цьому виступі взяли участь такі групи: бандуристки св. Ольги, група „Фіялка" з Куритиби і капелі „Живі струни", „Діброва", імени Тараса Шевченка з Арґентини. На цих двох виступах семінаристи завершили виступи минулого року.

16-го березня цього року відвідав нас Микола Чорний з Америки. Він обіцяв постаратися для семінарії десять бандур. В короткому часі ми одержаль вістку, що бандури вже в дорозі. Нас незабаром повідомили з митного уряду, що ці бандури вже знаходяться в Куритибі. Почався процес, щоб могти їх дістати. Через різні переправи цей процес тривав 107 днів. В серпні ми їх одержали.

В короткому часі здійснилося наше бажання, бо Микола Чорний вдався до взірцевого ремісника римара Юрія Кравця, що має свій римарський варстат (про нього ширше описав М. Чорний у статті 20-го квітня ц. р. „Інтерв'ю з унікальною людиною"). Завдяки любови до свого рідного, він став фундатором цих десятьох бандур, котрими сьогодні семінарія і семінаристи втішаються.

Минулого місяця ці бандури були вже вжиті семінаристами на двох виступах в семінарії. Тому що цього року шкільний рік добігає до кінця і нема вже часу до вправи, залишається на другий рік.

Антоній Ярцюк

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА II, монарх Великобританії, прийняла запрошення президента З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Буша відвідати в наступному році Вашінґтон. Королеву буде супроводжати в поїздці до ЗСА її муж, герцоґ еденбурзький. Американська преса при тому підкреслює, що Дж. Буш є далеким родичем королеви Єлисавети II, а також посвояченний з іншими діючими в Европі монархами. Уряд ЗСА створить в скорому часі спеціяльну комісію, яка займеться розпрацюванням пляну візити королеви Великобританії.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Намічено програму турне спортовців по Україні

Згідно із запрошенням Проводу Української Спортивної Асоціяції, голова УСЦАК Мирон Стебельський відбув ділову поїздку в Україну, де провів важливі зустрічі в справах тісної співпраці УСЦАК з новоствореною УСА та діючими спортовими осередками в різних містах України. Після повороту голови з тієї важливої поїздки в Україну, редактор „Спортивних вістей" „Свободи" провів коротке інтерв'ю.

— Пане голово, розкажіть нашим читачам, коли ви відбули вашу поїздку та в яких містах побували?

— Цю поїздку я відбув в днях 18—28-го жовтня, побував в більшості у Львові, а відтак відвідав Ужгород, Київ, Яворів, Дрогобич та Борислав.

— Хто опікувався вами в Україні та організував ваш маршрут по згаданих містах?

—Офіційно я приїхав в Україну, точніше до Львова, на запрошення УСА, з якою УСЦАК вже кілька місяців є в тісному контакті. Моїм немовби „ангелом хоронителем" був на спеціяльне відрядження УСА Юліян Кордіяк. Він виробив докладно цілу програму мого перебування в Україні, день-за-днем, беручи під увагу також мої спеціяльні побажання. Велику поміч проявив в Ужгороді Юрій Колб (який минулого літа перебував в ЗСА) організуючи для мене приємну зустріч з посадником Ужгороду Поповичем і іншими високими представниками влади міста і області, а відтак Володимир Бринзак в Києві, який подбав щоб я мав до своєї диспозиції авто і шофера.

— Ми вже знаємо, що основним завданням вашої поїздки було затіснити дальшу співпрацю УСЦАК і УСА та окремими спортовими осередками в різних містах України і остаточно затвердити плян поїздки збірних УСЦАК на святкування 80-річчя СТ „Україна" в червні в наступному році. Розкажіть, будь ласка, основніше про перехід ваших переговорів з Проводом УСА та назвіть тих чолових діячів, що брали в них участь.

— Негайно після мого приїзду до Львова я стрінув і познайомився з головою УСА, народним депутатом України Ярославом Кендзьором, з головою обласного комітету фізичної культури і спорту при Львівському облвиконкомі Мирославом Герциком, з членом Ради ФК „Карпати" та директором спортово-культурного комплексу „Електрон" Юліяном Кордіяком, директором Львівського училища Олімпійської резерви Степаном Родаком, президентом ФК „Карпати" Карлом Мікльошом та відомим діячем Іваном Яремком. Ми відбули три ділові зустрічі, на яких гладко й однодумно обговорювали точка-за-точкою всі справи зв'язані з поїздкою збірних УСЦАК. На останній сесії в дуже урочистій обстановці підписали „протокол намірів" Я. Кендзьор від УСА і я від УСЦАК.

— Згідно з досі відомим нам пляном, основні зустрічі збірних УСЦАК мають відбутися у Львові в п'ятьох ділянках спорту. В яких ще інших містах України, згідно з накресленими плянами УСА, мали б відбутися заповіджені зустрічі?

— Підготовляючи проєкт пляну святкувань ми стрінулися з великим зацікавленням в багатьох містах, містечках і навіть селах, які обов'язково хочуть гостити в себе дружини УСЦАК. Отже тяжко було продумати „соломонівське рішення", яке заспокоїло б всіх. Користаючи, наприклад, з того, що з футболу ми правдоподібно, крім головної збірної, зформуємо збірні юнаків та олдбоїв, нам вдалося, так би сказати „з грубша" більшу частину бажаючих заспокоїти.

— Головна збірна футболу відбуде зустрічі у Львові з „Карпатами", в Тернополі з „Нивою", в Ужгороді із „Закарпаттям" та Івано-Франківському з „Прикарпаттям". Дружина юнаків відбуде ігри в Дрогобичі, Золочеві і селі Доброгостові. Дружина олдбоїв в — Самборі, Миколаєві і Несторові. Збірні відбиванки — у Львові, Тернополі, Івано-Франківському, Сокалі і Дрогобичі. Збірні тенісу, плаваки і шахісти будуть змагатися у Львові, пізніше тенісисти в Ужгороді і Івано-Франківському. Плаваки поїдуть до Тернополя, Ужгороду та Дрогобича, шахісти після Львова відвідають Тернопіль і Дрогобич. Ми вже маємо майже точну складену програму цих двотижневих святкувань, чекаємо деяких коректив і вневдовзі її опублікуємо.

— Згідно з вашою короткою обсервацією, що собою представляє під сучасну пору новостворена УСА та чи має вона можливості дальшого росту й праці?

— На мою скромну думку, на жаль, темпо відродження національного спорту не співзвучне з темпом і процесом загально-національного відродження і на це складається багато важливих причин. Партократія і імперські чинники затиснули сильний зашморг на шию українського спорту, як тотальна русифікація, підпорядкованість й сліпа вірність застійному центрові, що забере ще досить багато часу (головно в східніх областях України) заки український спорт набере повних сил і остаточно усамостійниться.

— Що ви ще хотіли б нам сказати про ваші відвідини України, інші цікаві зустрічі, несподіванки?

— Я надзвичайно радий нагоді, що по 46-ох роках міг побачити рідні землі. Україна, а головно український організований спорт, прийняв мене надзвичайно тепло й щиро, даючи мені нагоду зустрінутися з провідними людьми сучасної відродженої України, побувати на сесії Верховної Ради України, бути гостем на спеціяльних обідах влаштованих для голови УСЦАК, організували ряд інтерв'ю з пресовими органами та на програмі львівської телевізії. Я щиро вдячний моєму опікунові Ю. Кордіякові, який все влучно плянував та координував. Ми чомусь досі не дуже сильно оцінювали наші власні усцаківські позиції, нашу силу й діяльність. Будучи в Україні я міг оцінити, як материк задивляється на нашу діяльність в діяспорі. Всюди при згадці, що ви член української організаційної спільноти в ЗСА і Канади викликало подив, надзвичайне зацікавлення й признання. Я їздив в Україну на власний кошт і не жалую, бо враження, емоції й переживання не можна купити за ніякі гроші.

— Що досі зроблено в УСЦАК для організації збірних?

— Перед моїм виїздом в Україну відбулися пленарні сходини Управи УСЦАК, на яких підготовлено організаційні рамки для селекційного процесу монтування збірних: футболу, відбиванки, тенісу, плавання і шахів. Назначено більшість відповідальних тренерів: Євгена Чижовича (футбол), Юрія Савчака (теніс), Євгена Зиблікевича (плавання) і д-ра Ореста Поповича (шахова дружина). В листопаді будуть назначені провідники і тренери жіночої й чоловічої відбиванкових дружин.

— Які дальші пляни має УСЦАК в організації тієї історичної поїздки в Україну?

— Пляни є великі, а відповідальність ще більша. Це не легка справа в цьому короткому часі (виїзд в Україну 18-го червня 1991 року) організувати й підготовити збірні з п'яти різних ділянок спорту, беручи під увагу, що вони мусять бути українського походження, добрі спортовці і фінансово спроможні собі заплатити кошт квитка лету. Збірні будуть монтуватися на теренах ЗСА і Канади, отже треба буде поборювати далекі простори, а відтак треба відповідно й репрезентативно всі ці збірні одягнути в ідентичні однострої (біля 120 змагунок і змагунів), придбати потрібний спортовий виряд, подарунки для наших спортових подруг й друзів в Україні і т. д. Ми не розпоряджаємо великими фондами, будемо змушені вдатися з просьбою до наших фінансових і братських установ, купців, підприємців і патріотичного громадянства. Віримо, що наша патріотична громада щиро й радо відгукнеться на наш заклик. Адже ця поїздка — це одна з великих справ для відродження України, і цим разом спортовці хочуть прислужитися цій справі.

Про це і йдеться Проводові УСА і тому УСЦАК взявся за цей історичної ваги проєкт. Крім 120 спортовців передбачається, що в цій поїздці візьме участь біля 200 осіб — симпатиків спорту.

— Щиро дякуємо вам за ваші інформативні відповіді, бажаємо УСЦАК дальших успіхів в організації і проведенні цієї важливої поїздки в Україну.

О. Твардовський

На конвенції...

(Закінчення зі стор. 1)

вича, який на сесії „Вплив політичної демократизації на неросійські народи СССР" виголосив доповідь н.т. „Народний Рух України за Перебудову".

В рамках конвенції НТША влаштувало наукову конференцію н.т. „Олесь Гончар — людина і його місія", якою керував Томас Бирд.

В програмі конвенції відбулася ще одна українська сесія н.т. — „Модернізм в українській літературі", якою керував Богдан Рубчак, і на якій доповіді виголосили: Данило Гусар-Струк — „Журнал 'Світ' — барометр модернізму", Максим Тарнавський — „Модернізм в українській прозі", Олег Ільницький — „Модерністська ідеологія в літературному процесі 20-их років".

На деяких інших сесіях були виголошені доповіді з українською тематикою, або на них виступали українські славісти.

Марта Богачевська-Хомяк мала доповідь н.т. „Жіночі організації Києва і Харкова — фемінізм і націоналізм в 1880-1908 роках" і керувала сесією „Католицька Церква і формування націй у Східній Европі", на якій Іван-Павло Гімка говорив про „Українських уніятів у Галичині"; на сесії „Французька мова і слов'янські літературні взаємовідносини", якою керував Максим Тарнавський, Борис Глинський мав доповідь н.т. „Еміль Золя і Іван Франко"; Наталія Кононенко-Мойл виголосила доповідь н.т. „Сліпці і соціяльне становище в українських думах"; Майкл Фляєр — „Четверта паляталізація заднього піднебінного звуку в українській мові"; на сесії „Сучасні прояви в американському і канадському славістичному бібліотекарстві і бібліографії", якою керувала Люба Пензей, брали участь, як панелісти, Едуард Касинець, Адрій Григорович і Дмитро Штогрин; в круглому столі редакторів журналів брала участь редактор ж. „Проблеми комунізму" Софія Слюзар; у сесії „Сталінізм і національний комунізм" брав участь Джеймс Мейс з доповіддю „Знищення українського национал-комунізму в 1928-34 роках", а Юрій Лібер на тій же самій сесії говорив про „Сталінізм і кризу багатоетнічної законности в 1928-33 роках"; у панелю „Москва і Близький Схід — скільки сказала нам гласність?" брав участь Олесь Смолянський; на сесії „Перебудова минулого народів" доповідав Степан Величко н.т. „Перебудова й історіографія східніх слов'ян".

Деякі доповіді були присвячені страйкам шахтарів в Донбасі, про що був висвітлений фільм.

В загальному українська тематика й українська славістична наука були добре зарепрезентовані на цьому великому славістичному форумі, хоч, на жаль, майже жодної уваги ця конвенція не присвятила національним проблемам в СССР, боротьбі за незалежність республік, а українські славісти не брали участи, як доповідачі чи коментатори, на сесіях присвячених політичному й економічному становищу в СССР.